

מתורת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א

מתוך שיעורו השבועי בישיבת ארחות תורה • פרשת במדבר תש"פ

ובמושב זקנים (פרשת תרומה) תירץ שהיו שהתנדבו מעצמן, וע"ע בטורי אבן (אבני שהם) במגילה (דף כט.), ועיין עוד בהעמק דבר ריש פרשת כי תשא.

כל יצא צבא (א. ג.)

פירש רש"י מגיד שאין יוצא בצבא פחות מכן עשרים. והרמב"ן כתב דזהו שאמר (אבות פ"ה מכ"א) "בן עשרים לרדוף" לצאת למלחמה, והגר"א (באדרת אליהו) כתב דהיו ב' תנאים, הא' שיהיה בן עשרים, והב' שיהיה חזק הראוי לצאת לצבא.

בטעמא דקרא נסתפק אם כל אלו שלא יצאו למלחמה לא נימנו כגון בעל מוס דמבואר בספרי (דברים ק"צ) שאינו יוצא, וכן מי שאינו מיוחס, האם יהיו פטורים ממחצית השקל למ"ד בפ"ק דשקלים דפחות מכן כ' וכהן שאינם עוברים על הפקודים פטורים ממחצית השקל, וכתב דלא שמענו כן, ויל"ע, ובאמת דכע"ז יש להקשות מ"ט יותר מבני שישים לא הביאו.

ועל כרחך מוכרח דהיו ב' דברים, הא' נתינת מחצית השקל שעיקרו בא בשביל המנין, אבל ניתן בשביל הקרבנות, והב' הוא החלק בקרבנות שאותו חייבים גם אלו שלא היו ראויים לצאת בצבא.

ואכתי צ"ע מאי שנא פחות מכן כ' וכהנים שפטורים לחד מ"ד, ובעל מוס ויותר מכן ס' דלא מצינו שפטורים.

ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם וגו' (א. ה')

מבואר שבמנין כאן השתתפו גם הנשיאים, וכן היה במנין הלויים מן שלושים עד בן חמישים, וצ"ע מ"ט במנין הלויים מן חודש לא השתתפו בו הנשיאים.

וביאר הגר"ז שבמנין הלויים מן חודש נאמר בו (ג. ל"ט) "על פי ה'", וכמו שאמרו חז"ל שמשא עמד בפתח האהל ובת קול יוצאת ואומרת כך וכך תינוקות יש באוהל זה, ולכך לא השתתפו בו הנשיאים, כיון שדינו להיות ע"פ ה'.

והנה בפרשת כי תשא כשנמנו בני ישראל ג"כ לא מוזכר שהיו הנשיאים, וצ"ע מ"ט לא השתתפו במנין.

וראיתי לבאר באופן אחר, דכל מה שהנשיאים הוצרכו למנין, הוא במנין שהיה לצורך מינוי כל שהוא, לכן אחרי חטא העגל שמנאום מתוך חיבתם רק לידע מנין הנותרים, וכן במנין הלויים מן חודש שהיה רק כדי לפדות בהן את ישראל ולא לעבודת המשכן, [דהא נמנו גם תינוקות מן חודש] לא השתתפו הנשיאים, משא"כ במנין בני ישראל כאן שהיה לצורך חלוקת הארץ ויצאה בצבא דהוי מינוי, וכן מנין הלויים מן שלושים עד חמישים דהוי מינוי לעבודה, משום הכי גם הנשיאים השתתפו במנין.

ויהיו בני ראובן בכר ישראל וגו' (א. כ')

צ"ע דבכל המנינים מצינו שהיו במספר עגול, ואי"ז מסתבר שהיה כך, ובטעמא דקרא כתב שעגלו את המספרים, וכבר הקדימו בספר אמרי נועם (לאחד מהראשונים), וכתבו דמהאי טעמא אצל גד הזכירו מנין שאינו עגול, דכיון דמספרו היה חמישים לא היה להיכן לעגלו.

אמנם תמוה דאם עגלו אי"כ אחר שצירפו את כל מספרי השבטים היה צריך שיצא מספר אחר, ושמעתי מאחי הגר"א שליט"א דבאמת המספר היה עגול, ואי"ז תמוה דהקב"ה קבע כן בהתחלה דאיסתכל באורייתא וברא עלמא, וכמו שקבע בהתחלה שיהיה י"ב שבטים.

בני נפתלי (א. מ"ב)

הא דבנפתלי לא כתב לבני, כתב המלבי"ם משום שאחר שמנה י"א לשבטים ידעו ממילא מספר בני נפתלי, ע"י המנין הקודם

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית

אבתם (א. ב')

פירש רש"י מי שאביו משבט אחד ואמו משבט אחר יקום על שם אביו. והנה כאן משמע דלמשפחותם לבית אבותם הוא דבר אחד, ולהלן (ד. ל"ד) אצל בני לוי כתוב ויפקוד וגו' את בני הקהתי למשפחתם ולבית אבותם משמע דבית אבותם הוא דבר נפרד מלמשפחותם, ועוד צ"ב דלהלן (ג. ט"ו) כתוב פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחתם, דהקדים את בית אבותם למשפחתם.

ומובא בשם הגר"ז דבשבט לוי היו צריכים לידע את בית אבותם, מלבד מה שהיו צריכין לידע שהם משבט לוי וכמו בשאר השבטים, והוא כדי לחלקם למשמרות ולבתי אבות, [עי' רמב"ם פ"ג מכלי המקדש ה"ט], ולכך חילק בית אבתם ולמשפחתם דתרי מילי נינהו, משא"כ בישראל דא"צ לדעת אלא מאיזה שבט הם, כתוב למשפחתם לבית אבתם, וכפירוש רש"י דחדא מילתא היא, שהשבט נקבע לפי האב.

למשפחתם לבית אבתם (ש)

בב"ב (דף קט.): יליף מהכא דמשפחת אם אין קרויה משפחה, ובחידושי הגר"ח (פ"טו מאיסוי"ב ה"ט) כתב לדון באופן שאין משפחת אב, האם בכה"ג משפחת אם קרויה משפחה, או דבכל גוונא משפחת אם אינה קרויה משפחה, והביא מדברי התוס' ב"ב (דף קיד: ד"ה אף) דאין האם יורשת את בנה גם בגיורת דליכא אב, ומוכח דמשפחת אם לעולם אינה קרויה משפחה, והקשה ע"ז מבכורות (דף מז.) דמבואר בעכו"ם הבא על הלויה, דהבן לוי ופטור מה' סלעים, [ואף דלהך מ"ד באמו מלוי ואביו מישראל חייב בה' סלעים, מ"מ בעכו"ם פטור], ומוכח דבמקום דליכא אב אזלינן בתר האם, וכתב דעל כרחך צ"ל דרק לענין ה' סלעים הוא חשוב לוי, אבל קדושת לוייה ומשפחת לוייה לית ביה, וכע"ז כתב החזו"א אבהע"ז (סי' ט"ו ס"ק י"ז) דרק לענין פדיון הבן חשיב כלוי, אמנם החזו"א במקו"א (סי' ו' סק"ו) כתב דיש להסתפק אם הוי לוי גמור, או רק לענין ה' סלעים.

ושמעתי לומר דאם נימא דבדליכא אב אזלינן לגמרי בתר האם, אי"כ משכח"ל שאדם אחד יהיה גם כהן גם לוי גם ישראל וגם עבד, והיינו בכה"ג שכהן בא על חצי שפחה וחצי בת חורין, הרי הולד חצי עבד חצי כהן, וולד זה בא על בת לוי הרי הולד חצי כהן חצי לוי, והחצי שאביו כהן הרי הוא מתייחס אחריו מדין למשפחותם לבית אבותם, והחצי שאביו עבד הרי בדליכא אב אזלינן בתר האם ויהיה לוי מצד אמו, והשתא ולד זה בא על חצי שפחה חצי בת חורין, הרי הולד שנולד ממנה הוא חצי עבד מצד אמו, ובחצי השני הרי הוא חצי כהן חצי לוי מצד אביו, ואם החצי עבד היה שייך לשני שותפין ואחד שחרר חלקו, מתוך החצי עבד הרי הוא חצי משוחרר, ונמצא דהולד הוא רבע כהן רבע לוי רבע עבד ורבע משוחרר.

ואמנם אף שבסברא כן הוא, מ"מ יש לדון אם שייך להיות חצי כהן וחצי ישראל, דיי"ל דכהן וישראל הוי תרתי דסתרי, דכל מה שמצינו חצי עבד וחצי בן חורין, אף דהוי תרתי דסתרי, היינו משום דעבד הוא מין אחר, ואדם זה יש בו ב' חלקים, ושפיר שייך לומר דחלק אחד עבד וחלק אחד בן חורין, משא"כ בכהן וישראל דהוי רק קדושה בעלמא, י"ל דלא שייך כהונה על חצי, אלא או שכולו כהן או שכולו לוי או ישראל, וצ"ע בזה.

לגלגלתם (ש)

פירש רש"י ע"י שקלים בקע לגלגלת ע"כ. וברש"י לעיל (פסוק א') כתב דמנאן באחד באייר, וצ"ע דאיך הביאו קרבנות ציבור בא' בניסן, [כן איתא להדיא בירושלמי (שקלים פ"א ה"א)], והא עדיין לא הביאו מחצית השקל.

שנמנו ממחרת יום הכיפורים בשנה זו, אחר שלא מת אחד מהם ע"כ.

הלוים יחנו סביב למשכן העדת (א' ני"ג)

לעיל (פסוק נ') כתוב "וסביב למשכן יחנו", וצ"ע טעם הכפילות, וכתב באבן עזרא דהכא פירש הטעם כדי שישמרו על המשכן ולא יהיה קצף על בני ישראל.

והגרי"ז ביאר דהיה ב' ענינים בחניית הלוים סביב למשכן, הא' לשמרו שבני ישראל לא יבואו, והב' כשאר השבטים שנתייחד להם מקום לחנייתם, וכע"ז מבואר במשך חכמה, שהקשה איך היו הלוים עם נשותיהן במחנה לוי, והרי בעל קרי אסור במחנה לוי, וביאר שהיו ב' חלקים במחנה, הא' החלק הקרוב למשכן שהיה משום העבודה בו, ושם היו רק הראויים לעבודה, והב' החלק הרחוק שבו היו הלוים עם הטף והנשים שאינם בעבודת השמירה.

ושמרו הלוים את משמרת משכן העדות (שם)

יש לעיין אם תפקיד השמירה היה ע"י מינוי, והגרי"ז דייק מדברי הרמב"ם (פ"ו מכלי המקדש ה"ה) שהיה ע"י מינוי, [אמנם אצל הכהנים לא היה מינוי], ועיין עוד באבני נזר (יו"ד ס"י תמ"ט) שנשאל דאם קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא, א"כ מ"ט בזמן הזה הלוים לא שומרים שלא יכנסו להר הבית, והשיב דלא ידעינן מהו תפקיד כל לוי, ואפשר שיתחייב מיתה אם לא יעשה כתפקידו, מבואר דנקט האבני"ז דבעינן מינוי.

ונסע אהל מועד (ב' י"ז)

פירש רש"י לאחר שני דגלים הללו [היינו יהודה וראובן], ובאבן עזרא כתב דקאי בין מחנה יהודה ובין מחנה ראובן, ושם היו בני גרשון ומררי, והקהתים היו עם אהרן ובניו בין דגל יהודה [וראובן] לבין דגל אפרים, וכן מבואר ברמב"ן בפרשת בהעלותך (י' י"ז), וצ"ל דמה שפירש רש"י כאן לאחר שני דגלים קאי אקהת.

והקשה בחידושי מרן ר"י הלוי מה הטעם שבפרשת בהעלותך מפורש חילוק המחנות של שבט לוי, דכתיב ונסעו בני גרשון ובני מררי, ולקמיה כתוב ונסעו הקהתים נושאי המקדש, ואילו כאן קחשיב רק בני קהת, ותירץ דהתם קאי בסדר המסעות, ומשום הכי מפרש לכולהו, אבל כאן מפרש סדר המחנות, ודין מחנה לוי יש רק לבני קהת.

ואת אהרן ואת בניו תפקד וגו' (ג' י"ז)

בחדושי מרן ר"י הלוי האריך לבאר בשיטת הרמב"ם דחלוק דין עבודת הלוים שיש דין מינוי לכל אחד, מעבודת הכהנים שאין דין מינוי, וכן מדויק בפסוק, דעל הלוים כתוב (פסוק ט') ונתתה את הלוים לאהרן ולבניו נתונים וגו', היינו שהלוים עומדים תחת פקודת אהרן ובניו כמבואר בהרבה מקראות, והם ממנים אותם, ואח"כ כתוב ואת אהרן ובניו תפקד ושמרו את כהנתם, היינו שלאהרן אין דין מינוי, אלא שומרים את כהונתם בכל העבודות.

ואני הנה לקחתי את הלוים מתוך בני ישראל תחת כל

בכור וגו' (ג' י"ב)

הנה בפשטות היה נראה דהפדיון דפרשת בא והפדיון כאן תרי מילי נינהו, דבפרשת בא עדיין לא חטאו בעגל והעבודה היתה בבכורות, ומ"מ נצטוו בפדיון הבן כשיבואו לארץ כדי לזכור כי לי בכור, ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים, וכל מה שנאמר קדש לי כל בכור היינו לענין עבודה ולענין פדיון הבן, וכאן הפדיון הוא לפדותם מהעבודה, ונפדו ע"י הלוים, והעודפים נפדו בחמשת שקלים, וכן משמע ברמב"ן בפרשת בא (י"ג. י"א) על דרך הפשט.

אולם ברמב"ן כאן מבואר דמצוה אחת היא, לפדות את הבכורות חלקם בלוים והשאר בחמשה שקלים, ומה שאמר בפרשת בא קדש לי, היינו על שם העתיד, וצ"ב דהרי הטעם שהעבודה ניטלה מהבכורות הוא משום שחטאו בעגל, ומה שייכות מצות פדיון הבן דפרשת בא שנאמר קודם שחטאו בעגל, למצות הפדיון כאן.

ועיין בחזו"א (בכורות ס"י ט"ז סק"ח) שכתב דגם ללא חטא העגל משהוקם המשכן היתה העבודה בכהנים, אלא דלולא חטא העגל היה ניתן להם עבודת לויים, ועתה ניטל מהם גם זה.

מבן חדש ומעלה (ג' ט"ו)

פירש רש"י משיצא מכלל נפלים ע"כ. ולהלן (ג' י"ח) כתוב פקד כל בכור זכר מבן חדש, ופירש רש"י משיצא מכלל ספק נפלים. וביאר בזה דכאן היה המנין ע"פ ה', וכפירוש רש"י שהיתה בת קול יוצאת ואומרת כך וכך תינוקות יש, ומשום הכי לא שיך לומר כלפי שכינה ספק נפלים, משא"כ לקמן דלא כתוב ע"פ ה', שפיר י"ל ספק נפלים.

קח את הלוים וגו' ואת בהמת הלוים תחת בהמתם (ג')

מ"ה

פירש רש"י ושה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים של ישראל. והנה החזו"א בבכורות (ס"י ט"ז סק"ז) כתב דאף דבמדבר היה הפדיון בבת אחת על כל הפטרי חמור, מ"מ בספק פטר חמור אי אפשר לפדות בבת אחת שתי ספקות על שם אחד, דהא אם הם חייבים הו"ל ממון כהן, ואי אפשר לפדות בשה שאינו שלו, ואף דמספק אינו חייב ליתן לכהן, מ"מ דין הפדיון הוא להקנות את השה לשבט, וכיון דהוא ספק ממון כהן לא נפקא מידי ספיקא, ודוקא במדבר מהני כיון דא"צ ליתנו לכהן, ועיין בחזו"א (ס"י י"ז סק"ח) דמשמע שנסתפק גם בכה"ג שנפלו לו מאבי אמו ישראל, אם מהני לפדות בבת אחת או לא, ולא דמי למדבר דשם לא היה כלל דין נתינה.

ושמעתי מח"א עצה להנצל מאיסור פטר חמור ע"י שיפדה בשה את כל הפטרי חמורים שישנם בעולם, כיון דהיום א"צ ליתן לכהן, דמי יימר שהוא כהן והממע"ה. ולשיטת התוס' בבכורות (דף יא. ד"ה הפודה) דמהני לפדות פטר חמור של חבירו אפילו שלא מדעת הבעלים ודאי אתיא שפיר, ואף להשיטות דלא מהני שלא מדעת הבעלים, מ"מ מסתבר דאותם אנשים שאינם יודעים מהמצוה, הרי לגביהם הוי זכות שיפדו בשבילם.

ויש לדון אם אפשר לפדות בבת אחת על שם אחד את כל הפטרי חמור, כיון דהיום אין נותנים לכהן, הו"ל כספק פטר חמור, ולהחזו"א י"ל דלא מהני אלא בזה אחר זה, אבל בבת אחת לא מהני.

קח את הלוים תחת כל בכור וגו' והיו לי הלוים אני ה'

(שם)

כתב באבן עזרא "ויש מכחישים אמרו מזה נלמוד כי פדיון כל בכור חמשה שקלים, ואינה ראייה, כי זאת מצוה בפני עצמה, והאמת דברי קבלה". משמע דדינא דחמשת סלעים לפדיון הבן נלמד מדברי קבלה, ודבריו תמוהים דהא מקרא מפורש הוא (להלן י"ח. ט"ז) "ופדויו מבן חדש תפדה בערך חמשת שקלים". ושמעתי לבאר דאמנם כתיב דפדיון בן חדש הוא חמשת שקלים, אבל אפשר דהוא דוקא בן חדש שערכו [בפרשת ערכין] ה' סלעים, אבל אם לא נפדה כשהיה בן חודש ועכשיו נפדה כשהוא גדול, ס"ד שלא יהא חמשת שקלים, אלא כל גיל כפי ערכו בפרשת ערכין, ורצו ללמוד מכאן שנפדו גדולים בה' סלעים, וכתב האבן עזרא דכאן היה מצוה בפני עצמה, והאמת דברי קבלה היינו דמדברי קבלה הוא דגם גדול נפדה בחמשת שקלים.

והיו לי הלוים אני ה' (שם)

כתב באור החיים הגם שאמרו חז"ל עתידה עבודה שתחזור לבכורות, לא ירדו הלוים מהיות לה', והוא אומר והיו לי אני ה', כשם ששמי לעולם ועד, כמו כן יהיו לי הלוים.

והנה המקור שעתידה עבודה שתחזור לבכורות, איתא בילקוט ריש פרשת תרומה, כל מקום שנאמר לי הרי זה קיים לעולם ולעולמי עולמים, ובין הדברים שנמנו שם הוא בכורות, דכתיב (פסוק י"ג) כי לי כל בכור, אולם מונה שם גם את הלוים דכתיב והיו לי הלוים, ולפי זה אין צריך לדרשא דאני ה' וצ"ע.

עוד מובא בילקוט שם דגם כהנים יהיו לעולם דכתיב (שמות כ"ח. מ"א) וכהנו לי, והיינו דגם הם יעבדו, וכן מובא מהגרי"ז דח"ו לא תבטל עבודה מהכהנים, דהא כתוב כהונת עולם.

ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת בשקל הקדש תקח עשרים גרה השקל, ונתתה הכסף לאהרן ולבניו

פדוי העודפים בהם (ג'. מ"ז מ"ח)

מובא בשם הגר"י [עיי' בספר שי לתורה כאן, ונתיבות רבותינו בפרשת קרח] דהחמשת שקלים היה מדין פדיון הבן, וכמבואר ברמב"ם (פ"א מבכורים הל"י) דפדיון הבן לזכרי כהונה שכן נאמר בו ונתת הכסף לאהרן ולבניו, ומבואר דמכאן נלמד דין פדיון הבן לדורות, והוסיף הגר"י דבעלמא גם הפדיון וגם הפרעון נעשה ע"י הכהן, וכאן נתחדש שהמעשה פדיון נעשה ע"י משה, ורק אח"כ הכסף ניתן לאהרן ולבניו, [וראיתי שמציינים בזה למדרש רבה כאן (ד' י"א), ויתן משה את כסף הפדוים וגו', מלמד שלא נתן להם עד שנאמר לו מפי הקב"ה תן להם].

הנה השו"ע (יו"ד סי' ש"ה סעי' ז') כתב נתן ה' סלעים אפילו לעשרה כהנים בין בבת אחת בין בזה אחר זה בנו פדוי, ובפתיחי תשובה הביא מהחכמת אדם דאפשר לכתחילה ליתן לכמה כהנים, והביא שהח"ס חולק, וסבירא ליה דלכתחילה צריך ליתן לכהן אחד, ומקשים דהכא נתן משה מחצה לאהרן ומחצה לבניו, ומבואר דמהני לכתחילה ליתן לכמה כהנים.

וראיתי לתרץ ע"פ מה שכתב הגרש"ש (שער"י ש"ה פכ"ה) דאת המעשה פדיון עושה הכהן, ולפי זה יש לומר דבעינן לכתחילה שכהן אחד יעשה את הפדיון, והכא הרי משה עשה את הפדיון ורק אח"כ נתן לאהרן ולבניו מדין פרעון חוב, וא"כ בחלק של פרעון החוב י"ל שפיר דליכא קפידא שיתן לכמה כהנים,

[ושמעתי שהגר"י מפינשטיין זצ"ל אמר להכהן שילבש בגדי שבת בפדיון הבן, כיון שהוא עושה את המצוה, דהיינו מעשה הפדיון וכמו שכתב הגרש"ש].

ונתתה הכסף לאהרן ולבניו (ג'. מ"ח)

בחזקוני כתב דהטעם שמשה נתן את הכסף לאהרן ובניו, משום דכמו שהלויים שהיו פדיון הבכורות היו נתונים לכהנים, כך כסף פדיון הבכורות בעינן שינתן לכהנים, ולכך משה שהוא לוי נתן לאהרן ובניו הכהנים.

ופקדת אלעזר וגו' (ד'. ט"ז)

פירש רש"י שהוא ממונה לשאת שמן המאור וקטרת ושמן המשחה וכו', והרמב"ן חולק וס"ל דבני קהת היו נושאים, ואלעזר היה ממונה לצוותם.

והנה נחלקו הרמב"ם והרמב"ן בספר המצוות (עשה ל"ג) אם כלי המשכן הם בכלל מצות עשיית המשכן, או דהכלים הם לצורך עבודתם, דהרמב"ם ס"ל דהם בכלל המשכן, והרמב"ן ס"ל דהם מצוה בפני עצמה לצורך עבודתם, ואפשר דבזה נחלקו רש"י והרמב"ן, דרש"י ס"ל דכלי המשכן הם מכלל המשכן, וא"כ לא מצינו נשיאה בלויים אלא למשכן וכליו, אבל השמן והקטורת שהם בודאי אינם מהמשכן, לא מצינו בזה מצות נשיאה, ולכן שפיר י"ל דהיה דין בפני עצמו לאלעזר שישאם, אבל להרמב"ן דהכלים אינם מעצם המשכן והם לצורך עבודתם, א"כ כמו שהכלי עצמו נשיאתו ע"י הלויים, ה"נ עבודתו שהוא הקטורת והשמן וכו' ג"כ ע"י הלויים.

הספד מרבינו ראש הישיבה שליט"א

על פטירת חמיו הגה"צ רבי משה אהרן ברורמן זצוק"ל

כאחד מבני המשפחה שזכינו להיות בקרבתו של השווער זצ"ל למעלה משלושים שנה ננסה קצת קצת להעביר את ההרגשות שהיה לנו, על אף שאנחנו יודעים שהוא מאד השתדל להסתיר את עצמו וכמה שראינו זה לא משקף את מה שהוא היה באמת, אבל גם מה שראינו זה הראה הרבה על הדמות והגדלות של האדם.

כתוב במשלי שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל, אומר הגר"א שקר החן מה שאדם עושה בשביל למצוא חן בעיני בני אדם זה שקר, שקר פירושו שאדם צריך לברוח מזה שקר שנאתי, הבל היופי זה כאלה שמייפים עצמם לפני הקב"ה כדי שיהיה להם טובה, אחד נותן צדקה בשביל שיחיה בנו א"א להגיד שזה שקר זה לא שקר אבל זה מוגדר כהבל, התכלית אשה יראת ה' היא תתהלל, אומר הגר"א זה יראת הרוממות, א"א לדעת לעולם מה הכוונות של אדם מה המחשבות של בן אדם בפרט השווער זצ"ל שהוא היה מאד מסתיר את עצמו, אבל אפשר לראות על בן אדם איפה הוא מונח איפה הוא חי מה תופס אותו וממה הוא נהנה, ומה להיפך ממה הוא מתרחק, עליו אפשר לומר אשה יראת ה' היא תתהלל, זה מה שתפס אותו כל החיים יראת ה' יראת הרוממות, שם הוא היה מונח שם הוא היה נמצא כל הדיבור שלו כל השמחה שלו היה השמחה של יראת ה' יראת הרוממות, דברים ששייכים לחן למצוא חן בעיני בני אדם זה היה אצלו שקר היה שנאו אצלו, מי שהיה פעם בבית היה רואה איזה פשטות איזה צניעות לא היה שם שום דבר שקשור לחן, עמודון פשוט של ספרים, מטבח שכבר לא רואים היום, כל מה שרק נדרש שום דבר של חן לא היה בבית הזה, אבל יראת ה' היה ספוג בבית זה תפס אותו כל מהותו כל החושים שלו, כשהיה מגיע לדברים של מצוות ארבע מינים, מצות, שבת, שמה היה משקיע את כל כולו היה ושמח כעל כל הון, חן היה שנאו אצלו היה בורח מזה לא רק שלא תפס אצלו מקום אלא זה היה דבר שנאו אצלו, יראת ה' זה היה החיים שלו, כל הבית העמיד באווירה של רוממות של נכבדות שמחה בעבודת השם, השווער זצ"ל לא היה מנותק מהעולם כל אחד שהיה מגיע אם זה מהצאצאים אם זה מהתלמידים אם זה היה מאנשים קרובים אליו היה מלא שמחת חיים היה שופע, אבל הכל סביב עבודת ה' הרגישו שעומדים לפני אדם שזה כל המהות שלו והיה לזה השפעה עצומה על כל הסובבים.

בדרך כלל שאדם דורש מעצמו אדם עובד זה מרחיק קצת את האנשים ממנו יש איזה רתיעה, אצלו הוא הסכין מאד שעם כל העבודה שלו עם כל ההנהגות שלו אבל זה לא היה על חשבון הסביבה, אדרבה חלק מהעבודה שלו היה לתת הרגשה טובה לכולם להרגיש טוב בקרבתו אם זה קטן אם זה גדול אם זה ילד אם זה תלמיד לשעבר כולם היו נהנים, הבית הזה היה מושך לבוא לדבר לא רק שזה לא היה סתירה לעבודה שלו אלא זה היה חלק מהעבודה שלו, ובכלל היה משתדל להסתיר מאד דברים, יש דברים שהוא לא יכל להסתיר מבני המשפחה ידעו

שכל יום שני היה עושה תענית דיבור עשרות בשנים היה לו כל מיני הנהגות באכילה, והיו עוד הרבה דברים שודאי שהיו נעלמים כמו שאמר הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל שהיה חבר חדר שלו בישיבה בפוניבז' שכבר בתור בחור הוא ראה אצלו דברים שלא ראה אצל אחרים, זה שהוא הסתיר את עצמו זה לא היה רק ענין של ענוה של בורח מן הכבוד, אלא בגלל ששקר החן היה נר לרגליו הוא סלד מכל דבר חיצוני הוא הרגיש שזה פוגם בעבודה הפנימית של האדם.

כתוב ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך, שואלת הגמרא אטו יראה מילתא זוטרתא אומרת הגמרא אין, לגבי משה רבינו מילתא זוטרתא, ומקשים העולם הרי משה מדבר לכלל ישראל א"כ איך אומר להם כי אם ליראה הרי אצלם זה לא מילתא זוטרתא, אומר מרן רבי אהרן קוטלר שהכוונה היא כשאומרים משה מתכוונים לתורה שאדם דבוק בתורה אז זה באמת מילתא זוטרתא, אפשר לומר אצל השווער זצ"ל כל ימיו היה דבוק בתורה כל ההנאה שלו כל השמחה שלו היה בדברי תורה, כשהיו באים אליו בשבת ויום טוב תמיד היה כמו נער צעיר לוחם מלחמתה של תורה מתווכח נהנה שמח בשמחת התורה, אחרי שהשוויגער ע"ה נפטרה אדם במצב כזה נחלש על פי רוב אבל הוא כמו אריה קם מהשבעה סידר לעצמו סדר יום מהנץ עד הערב, הוא היה מגיע מאותה תקופה לנחלת משה והיה מהעשרה ראשונים, היה יושב ולומד בכזה פרישקייט כמו אברך צעיר וזה ממש משפיע על כולם, היו באים ואומרים תראו איך שהוא לומד מעולם לא ראו אותו נחלש קצת או עייף, היה לומד במלא המרץ עם ראשונים ואחרונים כך ישב עם חברותא שנים שנים, התורה היתה משוש חייו, זה השפיע מאד היה חיזוק גדול בכלל כל אלה שישבו בסביבה שלו הושפעו מזה מאד.

הגמרא אומרת במסכת מגילה שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים אמר מימי לא עשיתי קפנדריא שאלו תלמידיו את ר' פרידא מימי לא קדמני אדם וכו' מה המכנה המשותף בין כל דברי התנאים, מרן רבי דוד פוברסקי זצ"ל אמר המכנה המשותף זה ה"מימי" כל אחד היה לו הנהגה אחרת אבל ההנהגה שהיה לו מימי אפילו פעם אחת לא הפסיק, מי שהכיר את השווער זצ"ל כל ההנהגות שלו היה מימי תמיד שמר ע"ז מכל משמר, הרי כולם יודעים מה היה אצלו עבודת התפילה שכבר חצי שעה לפני התפילה היה דרך והיה מתכוון, כשהיינו מגיעים לפני מנחה אמר עוד חצי שעה כבר מנחה, וכן לפני מעריב הוא היה מהראשונים בבית הכנסת במקום שלו והיה מהאחרונים לצאת, בידוע היה מאריך בשמונה עשרה, מי שראה אותו מתפלל לא יכל שלא להרגיש איך שבן אדם מדבר עם הקב"ה, אבל העיקר הוא "מימי" לא היה אף פעם שראינו אצלו שהוא קצת פוחת מעבודת התפילה, כשהיה צריך ליסוע אם זה לבין הזמנים אם זה לשמחות הוא חיפש מיד איפה יש מנין שאפשר להתפלל במתינות מנין של בני תורה, והיה מתפלל שם כאילו נמצא בישיבה או בלדרמן לא ראו שהוא נמצא במקום אחר, לא היה כזה דבר שיהיה איזה רפיון קצת ממה שהוא היה רגיל, כל מה שנהג היה אצלו בעקביות וזה המעלה הגדולה שאדם לוקח לעצמו הנהגה ושומר אותה עד סוף ימיו.

ואסיים רק עוד נקודה אחת, כולם יודעים את הביטול שלו לגדולי ישראל, איתא בפרקי אבות עשה לך רב וקנה לך חבר, אפשר שהמובן של הדברים הוא כשאדם קונה חפץ הרי לאחר זמן או שלא משתמש או שהוא מוכר אותו זה לא דבר נצחי, אבל כשבן אדם עושה לעצמו אז זה קנין שלו זה הוא, קנה לך חבר אומר התנא בפרקי אבות חבר תקנה כל זמן שאתה מרגיש שאתה מקבל ממנו והוא מקבל ממך הרי הוא קנינך וברגע שאתה מרגיש שאין בזה תועלת קנה לך חבר אחר, משא"כ רב לא קונים אלא עשה לך רב השווער זצ"ל קיים דברי חז"ל עשה לך רב כפשוטו לא קל לבטל דעתו בפני דעת רבו, יש לפעמים דברים שלא מבינים דברים קשים אבל הוא קיים את דברי התנא כפשוטו עשה לך רב, הוא לא חיפש את התועלת שלו, אלא דברים כפשוטם בלי שום התחכמויות הוא הלך ישר אם כתוב עשה לך רב זה הרבה שלי, וככה זה היה אצל כל הרבנים הגדולים שלו החל מתפארת ישראל, והמשיך אצל מרן הרב דסלר מרן הרב שך ומרן הרב שטיינמן אצל כולם היה בבחינת עשה לך רב, הוא זכה והלך בשם טוב הגמרא אומרת על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רבי יוחנן אמר לעת מצא זה קבורה, הוא זכה עם כל המגבלות והשעה המאוחרת לכבוד גדול כאשר כל הצאצאים של המשפחה שהעמיד ממש במסירות נפש הבנים החתנים הנכדים היו בשעת קבורה וסתירת הגולל וביכו את האבידה הגדולה על אביהם מורה דרכם שעזבם לאנחות. הקב"ה יעזור שנמשיך כולנו בדרכו נתעורר מדרכיו ויהיה זה לע"נ.

הגליון השבוע לע"נ

הגה"צ רבי משה אהרן ב"ר שמואל ניסן ברורמן זצ"ל

נלב"ע כ"ב אייר תש"פ

כסא דנחמתא לבני המשפחה הכבודה על האבידה הגדולה

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

לתרומות והערות ולקבלת הגליון 0556777668 ובמייל - RS244244@gmail.com